

John Wyndham

Deň trifidov

Lindeni, 2023

preklad: Ivana Cingelová

• 13

Byť na niekoho odkázaný je ponižujúce, ale nemať nikoho, na koho ste odkázaní, je ešte horšie.

• 28

(...) Matematické výsledky sú odvodené logicky, a nie na základe nejakého ezoterického vnuknutia (...).

• 119

Nehovorí si to *prečo ja* azda každý? Či už vojak, ktorý vyviazol bez ujmy, zatiaľ čo všetci jeho druhovia padli, alebo podvodník, ktorého zatknú za falšovanie účtovných kníh? Povedal by som, že je to obyčajná náhoda.

• 120

Keď si človek zvykne na všetko, čo udržuje svet v rovnováhe, zabudne na to, a pokladá bezpečie za samozrejmé. Nie je.

• 120

(...) Človek nie je nadradeným tvorom vďaka schopnosti mozgu narábať s informáciami, ktoré nadobúda úzkym pásom viditeľných svetelných lúčov. Ľudská civilizácia, všetko, čo sme dosiahli alebo môžeme dosiahnuť, stojí a padá na našej schopnosti vnímať vibrácie na škále od červenej po fialovú. Inak sme stratení. Na okamih som si uvedomil, aká je naša nadvláda nad touto mocou v skutočnosti chabá a aké zázraky sme s takým krehkým nástrojom vytvorili...

• 126

(...) To, čo je pre jednu komunitu cnosťou, môže byť v inej komunite zločinom; (...) to, čo tu prijímame s nevôľou, môže byť v inej komunite zločinom; (...) to, čo tu prijímame s nevôľou, môže byť inde chvályhodné; (...) zvyky, ktoré sú v jednom storočí zavrnutiahodné, sú v inom tolerované. (...) V každej komunite a v každom období panuje presvedčenie o morálnej správnosti ich vlastných zvykov.

Prirodzene, že keďže si mnoho týchto presvedčení navzájom odporuje, nemôžu byť všetky v absolútnom slova zmysle 'správne'. Pri ich súdení – ak ich vôbec súdiť musíme – môžeme povedať prinajlepšom len toľko, že v istých obdobiach a v istých komunitách 'správne' boli. Možno stále sú, ale často prichádzame na to, že to tak nie je a že tieto komunity sa nimi budú slepo riadiť bez toho, aby brali na zreteľ zmenu situácie, až im to v konečnom dôsledku uškodí – alebo ich to celkom zničí.

• 127

(...) Každá komunita (...) zvykne formovať mysle mladých do tej istej formičky predsudkov. Výsledkom je

pozoruhodne odolný jedinec schopný úspešne odolať dokonca aj tlaku mnohých vrozených tendencií a inštinktov. Môžeme takto vychovať človeka, ktorý aj napriek všetkým svojim prirodzeným pudom sebazáchovy dobrovoľne riskne smrť v mene ideálu – *ale* rovnakým spôsobom môžeme vychovať aj hlupákov, ktorí sú si vo všetkom istí a vedia, čo je „správne“.

V dobách, ktoré nás čakajú, sa budeme musieť od mnohých takýchto predsudkov, ktoré nám boli vštepované, oslobodiť alebo ich radikálne zmeniť. Môžeme si ponechať a prijať len jeden základný predsudok, a to, že *ľudské pokolenie stojí za to zachovať*. Všetko ostatné sa bude musieť minimálne dočasne podriaďovať tomuto. K všetkému, čo budeme robiť, musíme pristupovať s otázkou: „Pomôže toto nášmu pokoleniu prežiť, alebo to pre nás bude prekážkou?“. Ak nám to pomôže, musíme to urobiť, či už to je, alebo nie je v rozpore s ideálmi, v duchu ktorých sme boli vychovaní. Ak nie, musíme sa tomu vyhnúť, aj keď to môže byť v protiklade s našim bývalým vnímaním povinnosti, ba dokonca spravodlivosti.

Nebude to ľahké, zvyk je železná košeľa. Jednoduchí ľudia sa opierajú o masu mravných zásad a zvyklostí, tak ako tí bojazliví, tak ako tí mentálne leniví – a tak ako my všetci –, viac než si myslíme. Keď je teraz organizácia preč, nikto nám neporadí, ako ďalej. *Musíme* nabráť morálnu odvahu myslieť a plánovať sami za seba.

• 173

Polovica politickej inteligencie, ktorá sa prihovára pracujúcemu publiku, ľuďom nevysvetlí, čo chce reálne povedať – nie preto, že by sa nad nimi vyvyšovali, ale skôr preto, že väčšina z nich počúva skôr hlas ako slová, takže veľkej časti toho, čo počujú, neprikladajú význam, pretože je to celé také vzletné, nie ako normálna reč. Preto som sa rozhodol, že sa naučím rozprávať dvoma jazykmi, a budem používať ten správny na správnom mieste – a príležitostne ten správny na nesprávnom, keď to nikto nečaká. Prekvapivé, ako to ľudí šokuje.

• 175

Ľudská myseľ je ako fénix: vždy nakoniec z chmúrnych myšlienok povstane. Človeku to môže uškodiť i pomôcť, no je to len súčať vôle prežiť – hoci sme sa preto zároveň vrhli z jednej zničujúcej vojny do druhej. Fakt, že dokonca aj nad oceánom rozliateho mlieka dokážeme plakať len dočasne, je však kľúčovou súčasťou nášho bytia – ak má život ísť ďalej, z mimoriadneho sa musí stať všedné.

• 190

Keď budete mať dieťa, chcete, aby z neho vyrástol divoch, alebo civilizovaný človek? (...) Tak to sa potom musíte postarať, aby mal okolo seba civilizované prostredie. Štandardy, ktoré sa naučí, sa naučí od nás. Všetci sa toho musíme naučiť čo najviac a žiť čo najinteligentnejšie, aby sme mu toho odovzdali čo najviac. Bude to pre nás všetkých znamenať ťažkú prácu a viac premýšľania. Zmena okolností musí znamenať zmenu prístupu.

• 217

(...) Aby vedomosti padli na úžitok, potrebujeme voľný čas. Keď musia *všetci* tvrdo pracovať, len aby prežili, nemajú čas premýšľať, vedomosti stagnujú a ľudia s nimi. Myslenie musí pripadnúť prevažne na ľudí, ktorí priamo neprodukujú – ľudí, ktorí vyzerajú, že ich živí takmer výlučne práca ostatných, ale v skutočnosti predstavujú dlhodobú investíciu. Vzdelanosť vždy rástla v mestách a veľkých inštitúciách – ktoré živila práca vidiečanov.

• 228

(...) Kým deti nenaučíme, čo v nich má vzbudzovať strach, boja sa iných vecí ako dospelí.